

Forum Standaardisatie

Advies update lijst met gangbare standaarden

Datum 21 november 2012

Colofon

Projectnaam	Update lijst met gangbare standaarden
Versienummer	1.0 final
Locatie	
Organisatie	Forum Standaardisatie Postbus 96810 2509 JE Den Haag forumstandaardisatie@logius.nl
Auteurs	Silja Eckartz Michael van Bekkum

Inhoud

Colofon	2
Inhoud	3
Managementsamenvatting	4
1 Doelstelling opdracht	5
1.1 <i>Achtergrond</i>	5
1.2 <i>Proces</i>	5
1.3 <i>Vervolg</i>	6
1.4 <i>Leeswijzer</i>	6
2 Aanpak	7
2.1 <i>Aanpak globaal</i>	7
2.2 <i>Activiteiten Fase I</i>	7
2.3 <i>Activiteiten Fase II</i>	8
3 Suggesties/aanvullingen voor de lijst	10
3.1 <i>Gap analyse</i>	10
3.2 <i>Input EU lijst</i>	11
3.3 <i>Samenvatting en analyse gesprekken stakeholders</i>	11
3.4 <i>Analyse feedback vanuit sociale media</i>	12
4 Toetsingsresultaten huidige lijst	13
4.1 <i>Overzicht resultaten</i>	13
4.2 <i>Tabellen</i>	13
4.3 <i>Identificatie potentiële indieners</i>	17
5 Advies aan Forum Standaardisatie	18
5.1 <i>Samenvatting van de analyse</i>	18
5.2 <i>Advies aan Forum Standaardisatie</i>	19
5.3 <i>Additionele aanbeveling aan Forum Standaardisatie</i>	20
6 Referenties	21
7 Bijlagen	22

Managementsamenvatting

Wat is de conclusie van het advies?

Dit rapport doet aanbevelingen voor actualisatie van de lijst met gangbare standaarden. Deze aanbevelingen doen voorstellen voor:

- Verwijdering (1 standaard)
- Aanvulling (14 standaarden)
- Kandidaat voor aanvulling na verder onderzoek (10 standaarden)
- Vervanging (1 standaard)
- Verdieping/uitbreiding (6 standaarden)

ten aanzien van de standaarden die nu op de lijst staan. Daarbij worden voor aanvulling belanghebbende organisaties genoemd als potentiële indieners.

Hoe is het proces verlopen?

Allereerst is de huidige lijst met standaarden aan de criteria draagvlak, openheid, wet- en regelgeving en continuïteit in ontwikkeling getoetst. Vervolgens is met een viertal overheidsorganisaties gesproken om input voor actualisatie van de lijst te krijgen (de Manifestgroep, i-Standaardisatie Commissie Rijksdienst, KING en Logius). Daarna is er een longlist met standaarden opgesteld op basis van EU-lijsten met standaarden, lijsten van KING, CvS en de Manifestgroep en op basis van reacties uit de sociale media. Deze longlist is op basis van hiervoor genoemde criteria getoetst op gangbaarheid. Door de lijst iteratief te filteren zijn in afstemming met het Bureau lijsten met standaarden voor verwijdering, aanvulling, vervanging en uitbreiding voorgesteld.

Welke additionele adviezen zijn er ten aanzien van actualisatie van de lijst met gangbare standaarden?

Op basis van de gevoerde gesprekken met stakeholders wordt aanbevolen om doelstelling en doelpubliek van de lijst met gangbare standaarden te evalueren. Uit de gesprekken komt namelijk naar voren dat er op dit moment slechts beperkt gebruik wordt gemaakt van de lijst bij een aantal belangrijke overheidspartijen. Er bestaat dan ook onduidelijkheid over wie op dit moment het meest baat heeft bij de lijst met gangbare standaarden.

1 Doelstelling opdracht

1.1 Achtergrond

Het doel van het overheidsbeleid voor open standaarden is het bevorderen van interoperabiliteit van de Nederlandse (semi-) publieke sector, terwijl tegelijkertijd de leveranciers-onafhankelijkheid wordt geborgd.

Het College en Forum Standaardisatie beheren hiertoe twee lijsten:

- Een lijst met open standaarden die verplicht zijn in de vorm van 'pas toe of leg uit';
- Een lijst met gangbare open standaarden die worden aanbevolen.

Het aantal aanmeldingen voor de lijst met gangbare standaarden blijkt in de praktijk beperkt. Forum Standaardisatie en het College hechten er echter aan om deze lijst up-to-date te houden en zoeken daarom actief naar nieuwe standaarden voor de lijst en naar organisaties die deze standaarden willen aanmelden.

Dit rapport doet aanbevelingen voor actualisatie van de lijst met gangbare standaarden. Deze aanbevelingen doen voorstellen voor verwijdering, aanvulling, vervanging en verdieping van de standaarden die nu op de lijst staan.

1.2 Proces

Voor het opstellen van dit rapport is de volgende procedure doorlopen:

- Op 15 november heeft een kick-off bijeenkomst plaatsgevonden waarbij het Bureau Forum Standaardisatie en TNO de uitwerking van de opdracht hebben besproken.
- TNO heeft daarna de huidige lijst met gangbare standaarden beoordeeld aan de hand van het afgestemde verkorte toetsingskader voor gangbaarheid.
- Er is tegelijkertijd een oproep gedaan in de sociale media (Twitter, LinkedIn) om input te leveren voor de lijst met gangbare standaarden.
- Er is vervolgens op basis van de EU lijst, de standaardenlijst van CvS, en de suggesties uit de sociale media een eerste inventarisatie voor aanvullingen op de lijst uitgevoerd.
- Er zijn vervolgens vier gesprekken geweest met stakeholders vanuit de overheid, te weten de Manifestgroep, Logius, KING en i-standaardisatie commissie Rijksoverheid. De input uit deze gesprekken is meegenomen bij het uitbreiden van de eerste inventarisatie tot een longlist met standaarden.
- Deze een longlist met standaarden is op gangbaarheid getoetst.
- Uit de longlist is uiteindelijk een shortlist opgesteld van standaarden die voldoen aan criteria voor gangbaarheid en het nodige draagvlak kennen. Daarnaast is een lijst geselecteerd met standaarden die in hoge mate voldoen aan de scope en criteria van de lijst, maar nader onderzoek vergen. Deze lijsten worden in dit rapport voorgesteld en geanalyseerd.

De uitkomsten van de gehele bovenbeschreven procedure zijn verwerkt in dit advies rapport.

1.3 Vervolg

Deze rapportage bevat een aantal aanbevelingen aan het Forum Standaardisatie. Deze aanbevelingen zijn zowel gericht op actualisatie van de lijst met gangbare standaarden als op een evaluatie van doelstelling en doelpubliek van de lijst.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de aanpak voor actualisatie van de lijst beschreven, inclusief de beschrijving van het opgestelde meetinstrument. Hoofdstuk drie bevat de resultaten van de geraadpleegde bronnen. Hoofdstuk 4 bevat een aantal voorstellen voor actualisatie, het eindresultaat van de procedure. In hoofdstuk 5 staat het advies aan het Forum Standaardisatie.

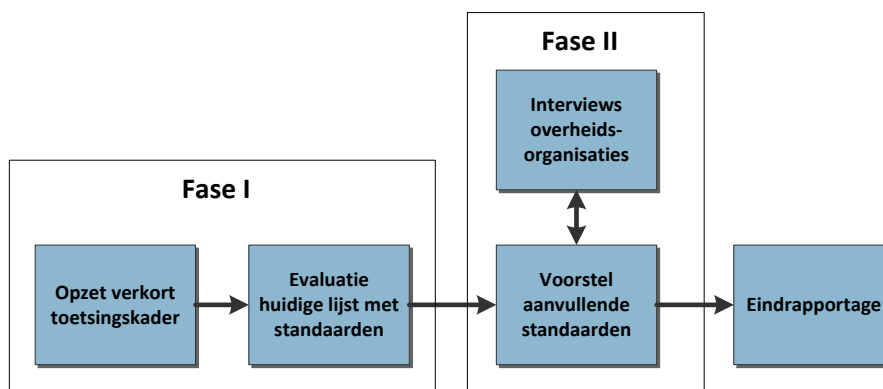
2 Aanpak

2.1 Aanpak globaal

De aanpak kent twee hoofdfasen:

- in fase I is voor de huidige lijst met gangbare standaarden bepaald of deze nog te beschouwen zijn als gangbaar.
- in fase II zijn voorstellen gedaan voor actualisatie, door aanvullende standaarden te benoemen die in aanmerking komen voor de lijst.

De verschillende activiteiten in de twee hoofdfasen zijn in onderstaand schema op hoofdlijnen weergegeven:

2.2 Activiteiten Fase I

Opstellen verkort toetsingskader

De lijst met gangbare standaarden bevat op moment van schrijven 41 afzonderlijke standaarden. Elk van deze standaarden is beoordeeld op gangbaarheid. We stellen voor toetsing op gangbaarheid een verkort toetsingskader op, waarin de volgende criteria worden beschouwd:

- Draagvlak: Het uitgangspunt is na te gaan of de standaard nog steeds geldt als de facto standaard voor de Nederlandse overheid. Dit is ook één van de inhoudelijke criteria die wordt gehanteerd als onderdeel van de toetsingsprocedure voor de lijsten met standaarden¹. De toetsvragen daarbij zijn:
  - o wordt de aangemelde versie van de standaard binnen het organisatorische werkingsgebied door meerdere organisaties gebruikt?
  - o Zijn er voldoende positieve signalen over toekomstige gebruik van de standaard door (semi-)overheidsorganisaties, het bedrijfsleven en burgers?

¹ Deze criteria staan beschreven in het rapport, "Toetsingsprocedure en criteria voor lijsten met open standaarden" en staan op de website www.forumstandaardisatie.nl.

- Mogelijke veranderingen in wet- en regelgeving: het is denkbaar dat een standaard die nu op de lijst met gangbare standaarden staat, inmiddels is opgenomen in wet- of regelgeving. Dit is ook één van de uitsluitingscriteria voor inbehandelname als onderdeel van de toetsingsprocedure voor de lijsten met standaarden². De toetsvraag daarbij is:
  - o Is de standaard nog niet opgenomen in wet- en regelgeving? De bron die daarbij wordt benut is wetten.nl.
- Openheid: ontwikkelingen bij de standaardisatie organisatie kunnen leiden tot herziening in opname op de lijst, door het hanteren van bijvoorbeeld andere gebruiksvoorwaarden of het beëindigen van standaardisatie activiteiten. We nemen de voorwaarden voor gebruik onder de loep door te kijken naar openheid en intellectuele eigendomsbepalingen die ten aanzien van de standaard gelden. Dit is ook één van de inhoudelijke criteria die wordt gehanteerd als onderdeel van de toetsingsprocedure voor de lijsten met standaarden. De toetsvragen daarbij zijn:
  - o Stelt de standaardisatieorganisatie het intellectueel eigendomsrecht op de standaard m.b.t. bijvoorbeeld eventuele patenten- onherroepelijk royalty-free voor eenieder beschikbaar? (gebruiksvoorwaarden). Het antwoord op deze toetsvraag moet worden bepaald aan de hand van informatie over de IPR policies rond de standaard.
  - o Organiseert de standaardisatieorganisatie nog regelmatig overleggen met belanghebbenden over doorontwikkeling en beheer van de standaard? (Continuïteit in ontwikkeling)

Evaluatie huidige lijst met standaarden.

Na het opstellen van het verkorte toetsingskader, worden de 39 standaarden op de lijst afzonderlijk beoordeeld. Bij elke beoordeling wordt vastgesteld of de standaard nog voldoet aan de eisen voor gangbaarheid.

2.3 Activiteiten Fase II

Voorstel aanvullende standaarden

Het vinden van nieuwe standaarden is gebeurd via diverse bronnen, waaronder:

- De 'EU' lijst NL+SK+DEU+SP+BE van het Bureau Forum Standaardisatie. Deze lijst biedt een overzicht van gebruik van aanbevolen standaarden in een aantal EU lidstaten.
- De lijst die door het centrum voor standaarden (CvS) wordt bijgehouden.
- Diverse internetpublicaties met lijsten van standaarden/ beheerorganisaties (o.a. Wikipedia, websites van beheerorganisaties die nu ook al standaarden op de lijst hebben, architectuur- beschrijvingen van e-overheid oplossingen uit de NORA familie).

Het doel van de lijst met gangbare standaarden is informeren en aanbevelen voor gebruik, daarom is een aantal standaarden dat al thematisch wordt behandeld in handleidingen van het Forum Standaardisatie, in het eindresultaat buiten beschouwing gelaten. In deze

² Deze criteria staan beschreven in het rapport, "Toetsingsprocedure en criteria voor lijsten met open standaarden" [2] en staan op de website <https://www.forumstandaardisatie.nl>.

handleidingen wordt al in voldoende mate geïnformeerd over het gebruik van de betreffende standaarden:

- Handreiking MultimediaFormaten van NOiV³
- Het overzicht met open document formaten van NOiV⁴

Deze standaarden kunnen, indien ze in het bronnenonderzoek naar voren zijn gekomen, wel dienen als basis voor een update van de handreikingen.

Door de standaarden in samenhang en overzichtelijk in een longlist te plaatsen, ontstaat er een mogelijkheid om gaps te identificeren (wat voor standaarden ontbreken), kunnen er prioriteiten worden gesteld ten aanzien van actualisatie van de lijst. In overleg met de opdrachtgever is de longlist daarna dan ook teruggebracht tot een shortlist met de 14 belangrijkste kandidaten voor aanmelding voor de lijst met gangbare standaarden.

Interviews overheidsorganisaties

Voor het vaststellen van het draagvlak van de verschillende standaarden binnen de overheid, zijn vijf organisaties benaderd: de i-standaardisatiecommissie Rijksdienst, KING, Logius, de Manifestgroep en Nederland ICT. Met de eerste vier partijen is vervolgens een gesprek gehouden, met Nederland ICT is dat niet gelukt. In de interviews is navraag gedaan naar het actuele gebruik van standaarden op de lijst, de mening over de voorgestelde aanvullingen en wijzigingen en verdere aanvullende standaarden. Op deze manier is input verzameld van belangrijke stakeholders ten aanzien van de actualiteit van de lijst en het gebruik van de standaarden op de lijst in de praktijk. Daarnaast is, waar van toepassing, navraag gedaan naar kandidaten om te benaderen voor indienen van standaarden.

---

³ Handreiking Multimedia Formaten, <https://www.forumstandaardisatie.nl/sites/default/files/FS/2013/0205/multimediauitgave-update.pdf>

⁴ Open Document Formaten, <http://www.open-standaarden.nl/fileadmin/os/documenten/Handreiking%20open%20documentstandaarden.pdf>

3 Suggesties/aanvullingen voor de lijst

3.1 Gap analyse

Om tot aanvullingen voor de huidige lijst met gangbare standaarden te komen is een gap analyse uitgevoerd. In deze analyse is eerst de huidige lijst van 41 standaarden op noodzakelijke aanpassingen en uitbreidingen getoetst. Vervolgens is een nieuwe lijst met mogelijke aanvullende standaarden opgesteld. Hiervoor zijn verschillende bronnen gebruikt. Dit proces heeft tot een long lijst van in totaal 205 standaarden geleid. Deze potentiële standaarden zijn vervolgens in de huidige structuur van de BFS standaarden classificering geplaatst.

Voor het toetsen van zowel de huidige als de nieuwe standaarden is het toetsingskader gebruikt dat in hoofdstuk 2 is toegelicht. Met behulp van het toetsingskader is de lijst gefilterd en gesorteerd. Standaarden waar de ontwikkeling, het beheer en/of het gebruik niet voldoen aan de criteria die in het kader van de lijsten worden gehanteerd voor openheid, zijn van de lijst verwijderd. Verder zijn standaarden aan wet- en regelgeving getoetst. Sommige standaarden zijn van de lijst verwijderd gezien ze buiten scope waren. Alle multimedia standaarden zijn van de longlijst verwijderd en gegroepeerd, zodat het Forum deze kan gebruiken bij het actualiseren van de handreiking multimediaformaten.

De resterende standaarden zijn gebaseerd op hun draagvlak geordend. Deze ranking is later gebruikt voor het opstellen van de shortlijst van 14 standaarden die in aanmerking komen voor de toetsingsprocedure voor de lijst met gangbare standaarden.

Daarnaast is er een lijst opgesteld met potentieel waardevolle toevoegingen voor de lijst met gangbare standaarden. Voor deze standaarden geldt dat er verder onderzoek nodig is voordat deze definitief in aanmerking komen.

Het onderzoek heeft geleid tot drie soorten resultaten:

1. Aanpassingen huidige lijst: een aantal standaarden blijkt in de praktijk niet meer gangbaar te zijn (kandidaat voor verwijdering) of een nieuwere versie te kennen (kandidaat voor actualisering).
2. Uitbreiding huidige lijst: vanuit een meer thematische aanpak, kan een aantal standaarden van meer detail worden voorzien. Door aanvullende standaarden op te nemen in de beschrijving van het toepassingsgebied, wordt dit laatste specifieker gemaakt. Deze aanvullende standaarden zijn veelgebruikte, aanvullende en optionele functionele uitbreidingen op de standaarden die vermeld zijn op de lijst.
3. Aanvullingen huidige lijst: op basis van
  - Gesprekken met stakeholders
  - Input van EU lijst
  - Aanvullingen vanuit sociale media
  - Architectuurbeschrijvingen van e-overheid oplossingen (NORA, PETRA, etc.)

Is een aantal standaarden ter aanvulling op de huidige lijst geselecteerd.

Alle resultaten worden in hoofdstuk 4.1 en 4.2 beschreven en nader toegelicht.

3.2 Input EU lijst

De "EU" lijst met een overzicht van de standaarden die in vijf andere EU lidstaten (Slowakije, Duitslands, Finland, Spanje en België) gebruikt en/of aanbevolen worden, heeft als basis voor dit onderzoek gediend. De lijst met standaarden was opgedeeld in 27 verschillende toepassingsgebieden. Niet elk land heeft voor iedere toepassingsgebied standaarden in de lijst opgenomen.

Gezien de scope van de Nederlandse lijsten zijn verschillende standaard categorieën, bijv. Compression, Electronic evidence, IT projects management, Directory services en Management of Documents buiten beschouwing gelaten. Voor de resterende standaarden is het draagvlak binnen de EU bepaald. Hoe meer bronnen dezelfde standaard noemden, hoe groter het draagvlak en potentieel werd ingeschat. Vervolgens zijn de standaarden in de van het Forum voorgestelde structuur geplaatst en met hulp van het verkorte toetsingskader getoetst.

3.3 Samenvatting en analyse gesprekken stakeholders

Er zijn met vier stakeholders gesprekken gevoerd over gebruik van de lijst met gangbare standaarden en mogelijke aanvullingen daarop. Deze partijen waren de i-standaardisatiecommissie Rijksdienst, KING, Logius en de Manifestgroep. De gespreksverslagen zijn te vinden in de bijlage.

Op hoofdlijnen kan op basis van de gesprekken het volgende worden vastgesteld:

Gebruik huidige lijst bij gesprekspartners

Bij één partij (KING) geeft men aan, dat de lijsten met standaarden worden verwerkt in de architectuurbeschrijvingen. Bij de drie overige gesprekspartners blijkt dat er geen gebruik wordt gemaakt van de lijst met gangbare standaarden. Dit heeft vooral te maken met het feit dat men intern voldoende kennis op het gebied van architectuur en informatievoorziening heeft en de kennis heeft om keuzes in standaardisatie zelf uit te werken. Daarnaast werd de oproep gedaan om bij het handhaven van de lijst de doelstelling en de doelgroep scherp voor ogen te krijgen.

Opzet lijst gangbare standaarden

Uit de gesprekken komt naar voren, dat een meer thematische (of functionele) insteek van de lijst gewenst is, om samenhang aan te brengen tussen de standaarden. Daarnaast is de suggestie gedaan om bepaalde thema's niet op de lijst met gangbare standaarden te behandelen (semantische standaarden), om al te triviale suggesties te vermijden (niet informatief) en aanvullend bepaalde standaarden af te raden.

Input lijst gangbare standaarden

In de gesprekken is in een aantal gevallen door de gesprekspartij documentatie aangeleverd als relevante input voor de uitwerking van de actualisatie. Hieronder bevonden zich een interne lijst met standaarden vanuit een van de Manifestgroep partijen en een standaarden overzicht voor gegevensuitwisseling bij Logius. Deze input is meegenomen in de uitwerking van de opdracht.

3.4 Analyse feedback vanuit sociale media

De oproep naar aanvullingen voor de lijst in sociale media, LinkedIn en Twitter, heeft tot suggesties geleid voor in totaal 20 voorstellen voor nieuwe standaarden. Deze voorstellen zijn verwerkt in de long list van standaarden en met hulp van het verkorte toetsingskader getoetst.

4 Toetsingsresultaten huidige lijst

4.1 Overzicht resultaten

In dit hoofdstuk wordt de uitkomst van de verkorte toetsing gepresenteerd. Gebaseerd op een beoordeling van de huidige lijst met gangbare standaarden wordt voor 9 van de 41 standaarden een aanpassingen voorgesteld. Een overzicht van de resultaten wordt in hoofdstuk 4.2 weergegeven.

In het geval van UDDI wordt voorgesteld de standaard van de lijst te verwijderen gezien deze nauwelijks toegepast wordt en door grote software leveranciers zoals IBM, Microsoft en SAP niet meer ondersteund wordt.

Voor SQL wordt voorgesteld het huidige specificatie document, ISO/IEC 9075-14:2008, door de nieuwe versie, ISO/IEC 9075-14:2011, te vervangen.

Verder wordt voorgesteld de specificatie van de volgende zes standaarden uit te breiden: MIME, SMTP, POP3, XML, HTML, XSLT. Hierbij gaat het vooral om een uitbreiding met betrekking tot gerelateerde standaarden. In de uitbreiding worden standaarden vermeld die aanvullende en optionele functionele uitbreidingen aanduiden (b.v. XML Signature als uitbreiding bij XML).

In fase twee van dit onderzoek is naar aanvullingen voor de lijst met gangbare standaarden gekeken. Hiervoor zijn de in hoofdstuk 2.3 beschreven bronnen gebruikt. De analyse van de bronnen heeft tot een longlist geleid met in totaal 205 standaarden (zie: bijlage Excel sheets). Alle standaarden zijn in de door de opdrachtgever gehanteerde structuur geplaatst en vervolgens met behulp van het verkorte toetsingskader getoetst. Deze toets heeft geleid tot een lijst van 14 standaarden die voor toetsing voor de lijst met gangbare standaarden in aanmerking komen. Een overzicht van deze standaarden is in de tweede Tabel in hoofdstuk 4.2 te vinden.

Daarnaast zijn 10 standaarden geïdentificeerd die na een kort vervolgonderzoek eveneens voor opname op de lijst in aanmerking zouden kunnen komen. Deze lijst is in het Excel sheet "Short lijst - verder onderzoek" terug te vinden.

4.2 Tabellen

Per tabel geven wij in dit hoofdstuk een kort overzicht van de resultaten.

4.2.1 *Analyse huidige lijst met gangbare standaarden*

Bij de toetsing van de huidige lijst staat in de tabel hieronder de naam van de standaard, de aanbeveling (verwijderen, aanpassen of uitbreiden) en een korte uitleg. Daarnaast wordt in het geval van de aanbeveling 'uitbreiden' een kort overzicht van de onderliggende standaarden (die ter uitbreiding voorgesteld worden) weergegeven.

Tabel 1: Resultaten analyse huidige lijst met gangbare standaarden

Naam Standaard	Aanbeveling	Uitleg	Onderliggende standaarden
UDDI	Verwijderen	Public UDDI nodes gesloten; geen updates sinds 2007, voornamelijk gebruikt binnen bedrijven. Onderdeel van WUS(?)	
SQL	Aanpassen	Nieuwe versie: ISO/IEC 9075-14:2011	
MIME	Uitbreiden		<ul style="list-style-type: none"> • MIME part 3 – Message Header Extensions for non-ASCII text • MIME part 4 – Registration Procedures • MIME part 5 – Conformance Criteria and Examples • Content-Disposition Header Field (RFC2183): specificatie van de presentatie stijl.
SMTP	Uitbreiden		<ul style="list-style-type: none"> • SMTP DSN: Service extensie voor Delivery Status Notification • SMTP Service Extension for Remote Message Queue Starting • SMTP-MSA: Message Submission for Mail • SMTP-AUTH: Service extensie voor Authentication • SMTP Service Extension voor Secure SMTP via TLS (RFC3207)
POP3	Uitbreiden		<ul style="list-style-type: none"> • POP3 SASL Authentication Mechanism: profiel van SASL voor POP3
XML	Uitbreiden		<ul style="list-style-type: none"> • XML Encryption: specificatie over encryptie van de inhoud van een XML element • XML Names: restrictie op de leertekens die voor legale XML namen gebruikt mogen worden • XML Schema (=XSD): een taal voor het beschrijven van de structuur van XML-documenten • XML Signature (=XML Dsig): een XML syntax voor digitale handtekeningen; Extensie: XadES ≥1.3.2 • XLink, XML Linking Language: methodes die gebruikt kunnen worden om interne en externe links in XML documenten te specificeren
HTML	Uitbreiden		<ul style="list-style-type: none"> • XHTML: een XML-taal waarmee de webpagina's kunnen worden beschreven
XSLT	Uitbreiden		<ul style="list-style-type: none"> • Vervang XSLT met XSL: Extensible Stylesheet Language <p>Daaronder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • XSLT • XSL-FO: XSL Formatting Objects, standaard voor rendering van XML • XPath: Een compacte taal voor het adresseren van onderdelen van XML documenten

4.2.2 *Suggestie nieuwe standaarden*

Voor de lijst met gesuggereerde aanvullingen wordt in de tabel hieronder de naam van de standaard, een korte functie omschrijving, de naam van de organisatie, de laatste versie en het niveau van interoperabiliteit weergegeven. Meer informatie bijv. informatie over openheid (IPR) van de voorgestelde standaarden is in de bijlage, Excel sheet "Short lijst" te vinden. Voor de volgende drie standaarden bevelen wij vervolgonderzoek met betrekking tot de IPR aan: TXT, RFC 5280 en SSH-2.

Tabel 2: Suggestie nieuwe standaarden voor lijst met gangbare standaarden

Naam Standaard	Functie	Organisatie	Draagvlak	Niveau van interoperabiliteit
RDF (Resource Description Framework)	Formaat om gegevens in het algemeen voor te stellen en uit te wisselen	W3C	NORA	Structuur, techniek (formaat)
TXT/text	Text format	IETF	NORA	Techniek (formaat)
AES (Advanced Encryption Standard)	Algoritme voor versleuteling (encryptie)	NIST	NORA	Techniek (formaat)
ASN.1	Beschrijft rollen en structuren om data in telecommunicatie en computer netwerken te representeren, te coderen, over te brengen en te decoderen	ISO		Structuur
ETSI TS 102 176-1	Algoritmen en parameters voor veilige elektronische handtekeningen	ETSI	CVS	Techniek (formaat)
X.509 (RFC 5280)	Public Key Infrastructure Certificate en Certificate Revocation List (CRL) profile	IETF	CVS	Betekenis, techniek (formaat)
SSH-2	Secure Shell - Cryptographic network protocol voor veilige data communicatie	IETF		Techniek (formaat, berichtuitwisseling)
XMI 2.x	Uitwisseling van metadata	OMG	NORA	Techniek (formaat)
Genericode	Een standaard formaat voor het definiëren van code lijsten	OASIS	CVS	Betekenis
ISO 3166-1	Legt alle landen van de wereld vast met unieke tweeletterige (alpha-2) landcodes, drieletterige (alpha-3) landcodes en driecijferige (numeric-3) landcodes.	ISO	NORA, CVS	Betekenis
ISO 4217	Een internationale standaard die drielettercodes definieert voor valuta	ISO	NORA, CVS	Betekenis

ISO Schematron	Een taal die gebruikt kan worden om inhoud en structuur van XML documenten te valideren.	ISO	CVS	Betekenis
MTOM (Message Transmission Optimization Mechanism)	Een methode om op efficiënte wijze binaire data naar en van webservices te versturen.	W3C	CVS	Techniek (formaat)
JSON	Een mechanisme dat net als XML, wordt gebruikt voor uitwisselen van datastructuren	IETF		Techniek (formaat)

4.2.3 Kandidaten nieuwe standaarden na onderzoek

Tabel 3: Suggestie nieuwe standaarden voor lijst met gangbare standaarden die nog verder onderzocht moeten worden

Naam Standaard	Functie	Onderzoeksvragen
GZIP	File compressie	Onderzoek welke compressie standaard het meest open is.
ZIP 2.0	Compressed file format	Onderzoek welke compressie standaard het meest open is.
PKCS / RSA	Public-key cryptography standards	Onderzoek of PKCS #1 = RSA specifiek kan worden opgenomen of de gehele familie (PKCS).
RSS	Gestandaardiseerd formaat voor uitwisseling van web feeds	Gangbaarheid onderzoeken, met name m.b.t. de varianten en de openheid daarvan.
Universal Coded Character Set (UCS)	Karakter representatie	UTF-8 staat al op de lijst, UCS bovenliggende standaard, check met Unicode
WS-I Basic Profile 1.1 / 1.2	Richtlijnen voor interoperabiliteit tussen de kern van web services specificaties (o.a. SOAP, WSDL en UDDI).	Onderzoek welk profiel het meeste draagvlak kent.
WS-I Basic Profile 2.0	Richtlijnen voor interoperabiliteit tussen de kern van web services specificaties (o.a. SOAP, WSDL en UDDI).	Onderzoek of dit profiel draagvlak kent en een (compatibele) vervanger is van WS-I Basic Profile 1.x
WS-I Basic Security Profile 1.0	Interoperabiliteitsprofiel voor transport beveiliging, , SOAP messaging security en andere beveiligings aspecten voor het Basic Profile	Onderzoek of dit profiel draagvlak kent.
WS-I Reliable Secure Profile 1.0	Interoperabiliteitsprofiel voor veilige en betrouwbare messaging voor Web services	Onderzoek of dit profiel draagvlak kent.
SASL	Simple Authentication and Security Layer (SASL)	Gangbaarheid onderzoeken

4.3 Identificatie potentiële indieners

De intentie van de opdracht was aanvankelijk om bij de mogelijke aanvullingen voor de lijst potentiële indieners aan te wijzen, die zich als belanghebbende organisatie of persoon konden inzetten voor opname. Belangrijke beoogde bron daarvoor waren de gesprekken met de stakeholders. De gesprekken met deze overheidsorganisaties hebben echter niet geleid tot een concrete lijst met kandidaten om te benaderen voor het indienen van standaarden. Daarvoor was bij deze partijen het gebruik van de lijst in de praktijk onvoldoende en de bereidheid om als belanghebbende op te treden beperkt.

In plaats daarvan zijn organisaties gezocht, die op natuurlijke wijze aansluiten bij de belangen en de scope van de lijst. Daarbij zijn de inzichten uit de document analyse gecombineerd.

Er zijn twee organisaties die kunnen dienen als potentiële indieners: ICTU als beheerder van de NORA en het Centrum voor Standaarden van Logius. In geval van de NORA komen en aantal standaarden terug in de documentatie als onderdeel van de architectuurbeschrijvingen. Bij het CvS sluit het informeren over standaarden aan bij de doelstellingen om open beheerprocessen van standaarden te faciliteren en te professionaliseren.

NORA benoemt in versie 2.0 de volgende standaarden⁵:

RDF	XMI 2.x
TXT/tekst	ISO 3166-1
AES	ISO 4217

Tabel 4 Standaarden NORA

Mogelijk is ICTU, als beheerder van NORA een geschikte kandidaat om te benaderen voor het indienen van deze zes standaarden.

CvS ondersteunt volgens documentatie de volgende standaarden van de lijst met aanvullende standaarden die in het kader van deze opdracht zijn gevonden:

ETSI TS 102 176-1	ISO 4217
RFC 5280	ISO Schematron
Genericode	MTOM
ISO 3166-1	

Tabel 5 Standaarden CvS

CvS lijkt dan ook een natuurlijke kandidaat om voor deze standaarden op te treden als de indiener.

Voor JSON geldt de werkgroep Open Data als potentiële indiener⁶.

Gebaseerd op onze huidige onderzoek is geen nog geen suggestie te doen voor een mogelijke indiener voor de twee standaarden ASN.1 en SSH-2. Deze twee standaarden worden op dit moment door andere landen in de EU gebruikt en SSH-2 was verder genoemd in het sociale media onderzoek.

⁵ <http://www.e-overheid.nl/onderwerpen/e-overheid/architectuur/nora-familie/nora>
⁶ <http://www.rijksoverheid.nl/opendata/open-data-gebruiken>

5 Advies aan Forum Standaardisatie

5.1 Samenvatting van de analyse

In de eerste fase van dit onderzoek is de huidige lijst met standaarden langs de volgende criteria getoetst:

- Draagvlak en gangbaarheid bij verschillende stakeholder groepen, op basis van interviews en vermelding in de NORA.
- Openheid, getoetst aan de hand van mogelijke IPR conflicten.
- Veranderingen in wet- en regelgeving.
- Continuïteit in ontwikkeling, beoordeeld op online documentatie en werkgroepen rond de standaarden.

In de tweede fase zijn met de volgende overheidsorganisaties gesprekken gevoerd: de Manifestgroep, i-Standaardisatie Commissie Rijksdienst en KING. Verder hebben wij binnen Logius gesprekken gevoerd om input voor aanvullingen voor de lijst met gangbare standaarden te krijgen.

De longlist bevat input van de EU-lijsten uit België, Spanje, Duitsland, Slovenië en Finland; lijsten met standaarden van KING, CvS en de Manifestgroep en in totaal 14 standaarden voorgesteld door reacties uit de sociale media. De analyse van deze bronnen leidde tot een longlijst met in totaal 205 standaarden (zie: bijlage Excel sheets). Alle standaarden zijn in de door het Forum voorgestelde structuur geplaatst en vervolgens met behulp van het verkorte toetsingskader getoetst.

Door de lijst iteratief te filteren is het resultaat een lijst met 14 standaarden die aan het Bureau ter opname is voorgesteld. De uiteindelijke selectie van standaarden gebeurde in afstemming met de opdrachtgever.

5.2 Advies aan Forum Standaardisatie

Op basis van de resultaten, zijn de aanbevelingen aan het Forum Standaardisatie als volgt:

Aanbevelingen voor aanvulling

- De 6 standaarden in tabel 4 (RDF, TXT/tekst, AES, XMI 2.x, ISO 3166-1, ISO 4217) worden aanbevolen voor opname op de lijst met gangbare standaarden, met als potentiële belanghebbende en mogelijke indiener ICTU, als de beheerder van NORA.
- De 7 standaarden in tabel 5 (ETSI TS 102 176-1, RFC 5280, Genericode, ISO 3166-1, ISO 4217, ISO Schematron en MTOM) worden aanbevolen voor opname op de lijst met gangbare standaarden met als potentiële belanghebbende en indiener het Centrum voor Standaarden (CvS).
- De standaard (JSON) wordt aanbevolen voor opname op de lijst met gangbare standaarden met als potentiële belanghebbende en indiener de werkgroep Open Data.

Aanbevelingen voor kandidaat aanvulling na verder onderzoek

- De 10 standaarden (GZIP, ZIP 2.0, PKCS#1 (RSA), RSS, Universal Coded Character Set, WS-I Basic Profile 1.1 / 1.2 / 2.0, WS-I Basic Security Profile 1.0, WS-I Reliable Secure Profile 1.0, SASL) worden aanbevolen als kandidaat voor opname op de lijst met gangbare standaarden, waarbij eerst aanvullend onderzoek moet plaatsvinden. Dit onderzoek moet nagaan of de standaarden wel volledig aan de criteria voor gangbaarheid voldoen en binnen de scope van de lijst vallen.

Aanbeveling voor verwijdering

Ten aanzien van de standaard UDDI wordt voorgesteld deze van de lijst te verwijderen, aangezien deze niet meer aan voorwaarden van gangbaarheid voldoet: de standaard wordt nauwelijks toegepast en niet langer ondersteund door grote softwareleveranciers.

Aanbeveling voor vervanging

Voor de standaard SQL wordt voorgesteld het huidige specificatie document, ISO/IEC 9075-14:2008, door de nieuwere versie, ISO/IEC 9075-14:2011, te vervangen.

Aanbevelingen voor uitbreiding

Bij 6 standaarden (MIME, SMTP, POP3, XML, HTML, XSLT) die nu op de lijst staan, wordt aanbevolen aanvullende standaarden op te nemen in de beschrijving van het toepassingsgebied. Deze aanvullende standaarden zijn veelgebruikte, aanvullende en optionele functionele uitbreidingen op de standaarden die vermeld zijn op de lijst.

5.3   Additionele aanbeveling aan Forum Standaardisatie

Op basis van de gevoerde gesprekken met stakeholders wordt aanbevolen om doelstelling en doelpubliek van de lijst te evalueren. Uit de gesprekken komt namelijk naar voren dat er op dit moment slechts beperkt gebruik wordt gemaakt van de lijst bij een aantal belangrijke overheidspartijen. Er bestaat dan ook onduidelijkheid over wie op dit moment het meest baat heeft bij de lijst met gangbare standaarden.

Een evaluatie kan vervolgens ook richting geven aan activiteiten:

- om de lijst op een zinvolle manier in te richten en aan te vullen: wat is relevante informatie voor de doelgroep?
- om de procedures ten behoeve van de lijst heen op een zinvolle manier in te richten: met welke procedure en welke effort kan zinvol resultaat worden bereikt?

6 Referenties

- [1] *Actieplan Nederland Open in Verbinding*, 's-Gravenhage: Ministerie van Economische Zaken, 2007.
- [2] "Pas toe of leg uit" is vastgelegd in de "Instructie rijksdienst bij aanschaf ICT-diensten of ICT- producten" van 8 november 2008, en daarnaast in convenanten en afspraken met decentrale overheden. Zie: <http://www.open-standaarden.nl/open-standaarden/het-pas-toe-of-leg-uit-principe/>
- [3] " Instellingsbesluit College en Forum Standaardisatie 2010". Zie: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2010-4499.html>
- [4] Criteria en procedure voor 'pas toe of leg uit', vastgesteld door het College Standaardisatie op 23 juni 2011. Zie: <https://www.forumstandaardisatie.nl/sites/default/files/FS/2013/0205/Toetsingsprocedure-en-criteria-v1-0.pdf>

7 Bijlagen

- *Gespreksverslagen*
- *Excel sheets*
- *Input documentatie*